

BARNES LÄRANDE I SPRÅK

– FÖRSKOLLÄRARNAS ARBETSSÄTT KRING
BARNES SPRÅKUTVECKLING

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Hazal Bulduk
Emily Cung

2018-FÖRSK-G05

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket, 210 högskolepoäng

Svensk titel: Barns lärande i språk- Förskollärares arbetssätt kring barns språkutveckling

Engelsk titel: Children's language learning - Preschool teachers working methods about children's language development

Utgivningsår: 2018

Författare: Hazal Bulduk & Emily Cung

Handledare: Annalena Sjögren

Examinator: Maud Ihrskog

Nyckelord: Språkutveckling, förskollärare, arbetssätt, förskola.

Sammanfattning

Inledning

Det är av stor betydelse att förskollärarna har förståelse om barns språkutveckling eftersom de möter barn i olika åldrar i förskolans verksamhet. Språk är ett sätt för barn att visa hur de känner och för att kunna samtala med både andra barn och vuxna i förskolan. Genom att utbyta erfarenheter med andra kan barnet få en större förståelse för sin omvärld.

Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling.

Metod

Vi har valt oss att använda av den kvalitativa metoden med intervju som redskap, med fokus på strukturerad intervju med öppna frågor. Detta för att vi vill få förskollärares egna erfarenheter, tolkningar och synsätt på vår undersökningsområde. Totalt intervjuade vi fyra förskollärare som arbetar på två olika förskolor med åldersgruppen 1-3 år.

Resultat

Undersökningens resultat visade att samtliga förskollärarna betonar betydelsen med att arbeta med barns språkutveckling. Förskollärarna anser även sig själva som en viktig del för att barns språk ska stimuleras. Förskollärarna använder även olika arbetssätt för att stimulera barns språkutveckling, det framkom att TAKK, böcker, rim och ramsor var ett av arbetssätten de använde sig av. Vidare kom vi fram till att alla förskollärare på något sätt vill förändra det nuvarande arbetssättet med någon slags kompetensutveckling inom språk. Detta för att de ska få mer kunskap och på sätt kunna stödja och stimulera varje barns språkutveckling på ett professionellt sätt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
Frågeställningar:	2
Begreppsdefinitioner	2
BAKGRUND	3
Språk	3
Språkutveckling 0-1 år	4
Språkutveckling 2-3 år	4
Talspråkutveckling	5
Språkets innehåll	5
Samspel mellan förskollärare och barn	7
Studier om språkutveckling	7
Sociokulturell teori	8
METOD	10
Kvalitativ	10
Intervju	10
Urval	11
Genomförande	11
Forskningsetik	12
Kvalitet	12
Reliabilitet	12
Validitet	13
Analys	13
Bearbetning av resultat	14
RESULTAT	15
Förskollärarnas arbetssätt	15
Synen på språkutveckling	15
Förskollärarnas uppdrag	16
Förändra arbetssättet	16
Stödja barns språkutveckling	16
Språkstimulering i olika situationer	17
Sammanfattning	17
DISKUSSION	18
Förskollärarnas synsätt på språkutveckling	18
Språkstimulerande arbetssätt	19
Förändring av det nuvarande arbetssättet	20
Metoddiskussion	20
Didaktiska konsekvenser	21

INLEDNING

Vi är två studenter som läser på förskolläraryrket. Under vår utbildning har vi haft Verksamhetsförlagd Utbildning (VFU) där vi har stött på och erfårit olika nivåer på barns sätt att tala till oss, samt att språk är en viktig del för barns lärande och utveckling. Det är viktigt att förskollärarna har en förståelse för barns språkutveckling och hur de kan arbeta medvetet för att stimulera och främja detta. Vi vill med undersökningen fördjupa oss och åskådliggöra vilka arbetssätt förskollärare använder sig av inom språkutveckling. Det gör vi genom att förskollärarna får uttrycka kring om hur arbetssättet kan förändras och utvecklas, för att barnen ska kunna utmanas i språkutvecklingen i förskolan. Detta arbetssätt har därmed fångat vårt intresse för barns tidiga språkutveckling, det vill säga barn mellan 1-3 år och har därför valt att fördjupa oss i detta undersökningsområde.

Wedin (2011, ss. 39-40) menar att förskolan anses vara en förberedelse för barn när de sedan börjar i skolan. Förskolläraren behöver därmed stötta och utveckla barnets kunskaper och förmågor för att kunna nå de målen som skolan förväntas ha. Det är även viktigt att arbetslaget i förskoleverksamheten ska på ett medvetet sätt kunna stimulera för att alla barn ska kunna utveckla ett språk inom alla kunskapsområden. Språk kan vara ett sätt att uttrycka sina känslor och för att kommunicera med andra. Med ord kan vi uttrycka våra erfarenheter och tankar vilket gör att barnet bättre kan förstå sin omvärld. I Läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016, ss. 9-10) beskrivs det att förskolan ska arbeta på ett sätt så att varje individ utvecklar och lär sig begreppens betydelser, samt för att kunna få nya sätt att förstå på sin omvärld. Varje barn ska även få möjlighet till att utveckla sitt talspråk och ordförråd, men också genom att kommunicera med andra genom ord, ställa frågor samt berätta sina tankar.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med vår studie är att undersöka vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling.

Frågeställningar:

- På vilka sätt arbetar förskollärarna för att stimulera yngre barns språkutveckling?
- Hur vill förskollärarna förändra arbetssättet med språkutveckling?

Begreppsdefinitioner

Nedanstående begrepp har vi valt att förtydliga och som kommer att vara återkommande i undersökningen.

Språk: med begreppet språk menar vi det verbala uttryckssättet.

Språkutveckling: en förändringsprocess där barn utvecklar ett verbalt språk.

BAKGRUND

För att läsaren ska få en inblick och större förståelse för undersökningsområdet, har vi använt oss av relevant litteratur, forskning, teoretisk ram och vetenskapliga artiklar som berör undersökningens syfte. Där det kommer att förklaras vad språk innebär och vad det har för betydelse för barnets utveckling, samt hur barn 0-3 år utvecklar ett verbalt språk. Därefter beskrivs det om språkets innehåll och hur betydelsefullt det är att barn samspelar med andra med stöd av förskollärare.

Språk

Svensson (2009, ss. 11-13) beskriver hur vi genom språket kan skapa kontakt med andra människor, detta betyder att språk är något som är en viktig del för att vi människor ska kunna förstå varandra och för att kunna utvecklas som individer. Den primära grunden inom språk är att det är en social handling som även berör vårt kognitiva tänkande, som handlar om hur hjärnan uppfattar intryck av omgivningen. Den kognitiva förmågan leder till att barnet ofta tänker "aha!" när barnet förstår sig på något. När en individ behärskar språket blir det lättare att lösa olika konflikter som uppstår mellan individer. Språk kan även delas in i olika grupperingar som till exempel etniska, åldersmässiga eller geografiska. Att tala grundas på en interaktion mellan sändaren och mottagaren, detta innebär att båda parter måste kunna anpassa sig efter varandra för att det ska ske en ömsesidig interaktion i det verbala språket.

Hagtvét (2004, ss. 86-87) betonar betydelsen av att olika ord kan användas för samma saker vilket innebär att yngre barn definierar ord beroende på vilken sammanhang det används i. Tidigt i barns språkutveckling har ord en förbindelse med gester och handrörelser, så småningom i utvecklingen lär sig barnet att orden har en betydelse. Ordets betydelse har oftast en koppling till det sammanhang som barnet lär sig i, vilket innebär att förståelsen av orden har en stor koppling till olika sammanhang. Exempelvis att barnet har lärt sig betydelsen av "mamma" eller "pappa" i sin hemmiljö. Vidare menar Hagtvét (2004, ss. 99, 113) att det är lättare att utveckla ett talspråk, medan skriftspråk är något som nödvändigtvis behöver läras in. Barn utvecklar talspråkliga färdigheter i olika takter, de barn som utvecklar en snabb språklig kompetens är lätt mottagliga för talspråk och talar därmed mycket. En del barn har ett mindre ordförråd och är verbalt språklig osäkra på hur orden ska användas. Däremot finns det situationer där det visat sig att barnets osäkerhet kan leda till stora talspråks förseningar eller avvikelser och som bör uppmärksammas av både föräldrar och förskolan. Vidare förklarar Hagtvét sin forskning som visar att den kvaliteten och hur mycket språk barnet upplever har en stor påverkan på barns språkutveckling. Detta innebär att barn som kommer från en omgivning där det verbala språket används mycket, lär sig därmed fler ord än de barn som kommer från en omgivning där det verbala talet sällan används.

Wedin (2011, ss. 15-18) förklarar att språk är som en variant av kommunikation. Kommunikation finns inte endast bland oss människor utan det finns även hos djur. Djur kommunicerar genom signaler som exempelvis kroppsspråk och ljud. Det verbala språket och det ickeverbala språket skiljs åt eftersom det verbala språket innehåller ord och grammatik, och det ickeverbala språket består av signaler som exempelvis kroppsspråk och teckenspråk. Allt språk är därmed inte begränsat utan språk är något som ständigt förändras. Hagtvét (2004, s. 51) förklarar även att kommunikation är något som innebär att göra något tillsammans, den som talar har som syfte att få fram ett budskap för den som lyssnar. Talaren väljer ord och uttrycksätt som passar ihop med lyssnaren, som därmed får en större chans att förstå vad talaren vill säga. För att kunna anpassa val av ord och uttrycksätt krävs det att talaren kan decentrera, vilket innebär att kunna förstå utifrån andras perspektiv. Detta kan vara svårt för de

yngre barnen som oftast ser från sitt egna perspektiv, det vill säga egocentriska, alltså att barnets egna perspektiv är det enda korrekta sättet att se på saker och ting. Barn som är egocentriska har därmed oftast svårt för att göra sig förstådda för andra människor.

Språkutveckling 0-1 år

Lindö (2010, ss. 63-64) redogör för barns tidiga språkutveckling där flera olika forskare har forskat om spädbarns jollrande. Forskarna kom fram till att alla barn i världen upplever och går igenom liknande stadier av joller, oavsett vilken miljö spädbarnet växer upp i. Under spädbarnets första två månader kommunicerar barnet genom att skrika, grymta och ge ifrån sig olika rytmiska ljud av andning. När barnet når två till tre månaders ålder har talet ökat och börjar att testa på sitt stämband genom ljud som är konsonantliknande språkljud. En konsonantliknande språkljud är när barnet bildar olika ljud med hjälp av svalget och munhålan. I denna fas kan barnet svara med ett leende eller prat genom att ljuda läten som svarar på om barnet är nöjd eller missnöjd. Mellan fyra till sex månaders ålder kan barnet behärska ljudproduktioner lite mer, barnet undersöker genom att använda sin röst i både höga och låga toner genom skrik och vrål. Samt att barnet använder sig av vokal och konsonantliknande ljud tillsammans med ord som är stavelse liknande. Mellan sju till tio månader inleds stavelse jollret som har en växlande takt där det går att uppfatta stavelser som till exempel ”dadada” och ”bababa”. Mellan tio till fjorton månader blir språket allt mer användbar för barnet som nu kan sätta ihop korta stavelser tillsammans med gester för att kommunicera med andra människor.

Fortsättningsvis menar Lindö (2010, ss. 63-64) att ett utmärkande drag för de yngre barnens språk är att en del stavelser kommer bort när de talar, exempelvis att ordet ”banan” blir till ”nan.” Barnet kan bilda sitt första ord vid 1-1,5 års ålder och som kallas för ett-ord-yttranden, dessa första ord kommer oftast från barnets närhet som bland annat ”mamma” och ”pappa”. I det här stadiet är barn lätt mottagliga av språkstimulering som finns i närmiljön, detta leder till att barnet ofta blandar orden i meningar. Hagtvet (2004, s. 183) betonar vikten av att språkstimulera barns sinnen tidigt när hjärnan både är ung och utvecklas fort, om dessa sinnen inte stimuleras tidigt kan det uppstå negativa konsekvenser för barnets språkutveckling som till exempel talspråksförseningar.

Språkutveckling 2-3 år

När barn når två års ålder har barnet enligt Svensson (2009, ss. 79-82) ett ordförråd som är mellan 200-300 ord och kan använda sig mer av språket, samt förstår mer än vad barnet själv kan uttrycka sig. Om barnet inte kan göra sig förstådd första gången kan barnet ändra sitt sätt att uttrycka sig i språk. Vid denna ålder har barnet lärt sig en hel del ljud men kan däremot inte koppla samman ljuden korrekt som en vuxen kan, detta kan leda till att barnets språk kan bli oförståelig för andra människor som inte känner barnet så väl. De otillräckliga erfarenheter som barnet har kan tolkas felaktigt och istället skapas det missförstånd mellan barnet och den vuxne. De ord som barnen uttrycker och som inte alltid låter korrekt kan kopplas till något de kan uttala, exempelvis ett barn som uttrycker ”pappa, strumporna är fina och larviga”. Vi vuxna hör ordet ”larviga” men barnet själv uppfattar innebörden av ordet som ”lurviga”. Däremot kan barnet förstå lätta begrepp inom rumsuppfattning som; i, på, under, framför och bakom. Det är nu som barnet ofta benämner ord som är huvudord i en mening, detta innebär att både böjningar och en del av ändelsen på orden försvinner. Detta sätt att tala kan kopplas till ett uttryckssätt när vi vuxna ska skicka SMS (Short Message Service) snabbt och kort med få ord, som exempelvis ”Lisa sjuk, kom!”

Svensson (2009, ss. 79-82) nämner att under tre års ålder börjar barnet pröva på att använda språket för att föra fram en konversation med andra barn på förskolan. Barnet har därmed små

kompetenser för att kunna göra sig förstådd för andra människor. Barnet kan lyssna, fråga och repetera de vuxnas sätt att tala och svårigheten är att barnet fortfarande tänker egocentriskt. Barnet tänker därmed endast utifrån sitt eget perspektiv, och kan inte riktigt leva sig in i andras upplevelser. Att barnet stakar sig eller är osäker i sitt sätt att tala är vanligt förekommande bland många barn och är något som vanligtvis försvinner med tiden, men bör uppmärksammas av de vuxna om det inte gör det. Även om barnet inte behärskar sitt språk korrekt som den själv inte är medveten om, talar barnet ändå väldigt mycket. En del barn kan vid denna ålder exempelvis använda sig av något som kallas överextension, detta innebär att barnet associerar ordet hund till alla djur som har fyra ben. Det är ett tecken på att barnets ordförråd är begränsat och att ord och benämningar fortfarande saknas.

Talspråksutveckling

Wedin (2011, ss. 23-25) beskriver vad det innebär att kunna ett språk och vad det kan betyda att vara kompetent i ett språk. Författaren menar att den språkliga kompetensen kan förklaras på varierande sätt, där de centrala delar som ordkunskap och grammatik ingår. Ett barn behärskar sitt språk när barnet har ett stort ordförråd och vet hur orden ska sättas ihop för att det ska bli en hel mening med innebörd. Vid inläring av språk kan ett barn föredra ett strategisätt över en annan strategi. Det vanligaste strategisättet är att barn grupperar olika ord som tillhör en grupp, det kan vara ordgrupper som exempelvis om frukter eller kroppsdelar, ord som kan associeras till gruppen placeras därmed in i ordgruppen. En annan inlärningsstrategi är att barnet upprepar orden flera gånger för sig själv både tyst och högt, genom upprepning stimuleras språkutvecklingen. Barnet kan även ta tillvara på situationer där språk används, som exempelvis genom att titta på tv-program, lyssna på musik eller läsa böcker. Vidare förklarar Wedin att strategisk kompetens är betydelsefullt för de barn som håller på att utveckla ett språk. Strategisk kompetens kan vara att barnet tillämpar olika strategier när språket används. Att använda sig av flera olika inlärningsstrategier till språket leder till en större möjlighet till att kunna kommunicera och göra sig förstådd. Genom detta blir barnet medveten om orden som sägs och har då lättare att bilda meningar. Författaren Lindö (2010, s. 72) menar att i samspel med andra barn och vuxna där barns erfarenheter och kompetens tillämpas och synliggörs, leder det till att barn utvecklar sin språkliga utveckling. Att ha en språklig kompetens menas att kunna förmedla sina egna tankar och känslor genom att använda olika ord.

Svensson (2009, s. 57) redogör även för vilka övergripande egenskaper om hur talspråksutvecklingen sker från barnet föds till barnet börjar i skolan. Det finns två centrala strategier för hur barn utvecklar talspråket, den första processen handlar om individuell undersökande av sin egen omvärld, och den andra handlar om hur interaktion sker med andra individer. Dessa två strategier är betydelsefulla för varje individ, och utvecklas olika beroende på individen. Det är därmed viktigt att veta att alla barn är olika och lär sig språk på olika sätt, det kan exempelvis bero faktorer som vilken miljö barnet vistas i eller vilka människor barnet samtalar med. Barn är olika som individer vilket betyder att barn föredrar olika inlärningsstrategier, detta är viktigt att vara medveten om för att kunna stimulera barns språkutveckling på rätt sätt i förskolan.

Språkets innehåll

Språkets innehåll kan delas upp i fem olika former av medvetenhet; fonologisk, morfologisk, syntaktisk, semantisk och pragmatisk. Nedan kommer varje språkmedvetenhet att förklaras mer ingående.

Svensson (2009, ss. 99-100) beskriver att fonologin innebär hur ljuden i orden låter vid användning av språket, men också hur lyssnaren och talaren har fått en förståelse av talspråket.

Fonem är ett språkljud som formar språket och olika ord består därmed av olika fonem. Hagtvet (2004, s. 54) förklarar även att fonologi kan bildas till olika ljudvågor vilket hörselorganen kan fånga upp. Fonologi bygger därmed på ordets bokstäver, varje bokstav i ordet är ett fonem. Till exempelvis ordet "katt" som innehåller fyra olika fonem, om det första fonemet byts ut med bokstaven "h" blir ordet istället "hatt". Detta tydliggör att varje fonem är en egenskap som kan ge ord olika betydelser. Den fonologiska förmågan utvecklar barnet under sina första levnadsåren, och vid fem års ålder kan de flesta barn behärska den fonologiska medvetenheten. Däremot kan det finnas en del barn som ännu inte har utvecklat denna förmåga helt, på grund av hur barnet språkstimuleras av omgivningen.

Den morfologiska medvetenheten innebär enligt Svensson (2009, s. 89, 96) ordbildning, och som är kärnan i ordens struktur och dess utformning. Hur de skapas och i vilka ordklasser de hör hemma. Vidare beskriver Svensson att i morfologin betraktas det på hur morfemen kan kopplas till orden. Ett språk blir tydligt och begripligt när barnet vet hur morfologiska regler ska användas. Morfologiska medvetenheten kan stimuleras genom att låta barn hitta ord i olika satser eller sätta samman två ord till ett ord. Fortsättningsvis förklarar Hagtvet (2004, s. 55) att morfemet i ordet har den minsta betydelsen, till exempel ordet "hatten" som innehåller två morfem. Ordet "hatt" är rotmorfemet och "en" är ett böjningsmorfem som betecknar att det är en bestämd hatt som menas. Detta innebär att ett rotmorfem som sätts i ändelsen av ordet förändrar innebörden av ordet.

Begreppet syntax kan beskrivas enligt Svensson (2009, s. 89) hur olika ord sammanbinder sig till meningar. Med en syntaktisk medvetenhet innebär det hur barnet använder sig av fraser och satser och hur barnet bygger dem. Vidare förklarar även Svensson (2009, s. 98) att i den syntaktiska medvetenheten vet barnet hur de samtalar och ska samtala med andra. Den syntaktiska medvetenheten kan stimuleras genom att barnet får leka med språket, genom att benämna fel prepositioner, exempelvis "vi satt under mattan på samlingen". Vet barnet att meningen är fel och att barnet vet om att de inte gjorde det vid samlingen, behärskar barnet därmed den syntaktiska förmågan.

Vidare förklarar Svensson (2009, ss. 99-103) att begreppet semantik har en stark koppling till pragmatik. Semantik betyder läran om vad språk är och vad det innebär för människan. Som även innebär att människans sätt att använda sig av ord, satser och meningar har betydelse för vad människan vill förmedla. Semantiken har sin grund på hur orden och satserna kopplas ihop och hur sambanden mellan olika ord och satser fungerar. Att vara semantisk medveten är att veta betydelsen av hur språket används. Vidare förklarar Svensson att de yngsta barnens semantiska medvetenhet utvecklas främst vid samtal av ordens betydelse med andra. Det kan exempelvis vara när en person säger "en het potatis" vid middagsbordet, uttrycket kan även användas i andra sammanhang som exempelvis i det politiska men får därmed en annan innebörd i det sammanhanget.

Svensson (2009, s. 14) beskriver att begreppet pragmatik kan förstås som hur språk har sin påverkan i alla människors sociala liv, den har sin betydelse för vad människor säger och vad de vill förmedla till andra. Pragmatik handlar också om hur språket karakteriserar sig i de ordval eller ämnesval som förmedlas till en annan person. Språk är något som används på olika sätt beroende på situation, vilken ålder och vilken utvecklingsgrad barnet befinner sig i. Exempelvis att barnet använder sig av olika sätt att kommunicera i förskolan eller i hemmet. Barnet är alltså medveten om vilka ord som ska användas för att anpassa till situationen. Vidare förklarar Svensson (2009, s. 99) att när en vuxen stimulerar barns pragmatiska förmåga är det en förutsättning för barnet att använda sig av olika språklekar. Genom att barn samtalar med andra

om berättelser exempelvis genom högläsning, eller att barn ska gissa sig på gåtor, på detta sätt är övar barnen sig på sin pragmatiska medvetenhet.

Samspel mellan förskollärare och barn

Enligt Svensson (2005, s. 27) behöver barn i förskolan stöd av förskollärare för att kunna uttrycka det de vill säga utifrån sina egna upplevelser och erfarenheter. Barn har även behov av att kunna samtala om sina upplevelser med andra barn och förskollärare, för att känna sig trygga och sedda. I det vardagliga arbetet i förskolan möter förskollärare barn och därför är det viktigt att förskollärare är lyhörda efter varje barns behov, tankar och upplevelser i alla sammanhang. I Läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016 s. 7) beskrivs det att förskolans uppdrag är att allt lärande ska byggas på interaktion mellan förskollärare och barn. Förskollärare ska därmed sträva efter att stödja varje barns utveckling till självständiga och värdefulla individer, även vara medvetna om att de själva kan klara svåra utmaningar genom att använda språket. Vidare beskrivs det att språk och lärande har koppling till varandra, detta innebär att förskolan även ska ta ansvar för att stimulera varje barns lärande inom språkutveckling. Fortsättningsvis beskrivs det i läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016 s. 16) att förskolechefen ska ta ansvar för att arbetslaget ska hela tiden få den kompetensutveckling de bör ha för att kunna på ett så professionellt sätt genomföra sina arbetsuppgifter på ett sätt som stimulerar och utvecklar varje barn i förskolan.

Hagtvet (2004, s. 62) förklarar att ett äldre barn behärskar språket utan att vara situationsberoende, däremot kan de yngre barnen inte behärska språket på samma sätt eftersom de använder språket på ett mer situationsberoende vis. Förskollärarna kan ta vara på detta genom att synliggöra olika aktiviteter där språket stimuleras i interaktion med andra barn. Vidare nämner Hagtvet (2004, ss. 116-118) att de vuxna bör följa med in i barnets värld genom att samtala om sådant som barnet visar intresse för. Detta ökar barnets möjlighet till att få en förståelse av hur ord och uttryck kan användas och genom detta stimuleras barnets språkutveckling. De vuxna bör även ta till vara på vardagssituationer, detta anses vara en viktig grund för att barns språk ska kunna utvecklas.

Lindö (2009, ss. 253-254) beskriver hur språket kan utveckla barnets tänkande, relationer till andra och sin identitet. Det är därmed viktigt att låta barn själva få reflektera över olika upplevelser för att samtala och förstå sig på olika perspektiv. Som vuxen är det viktigt att vara aktiv och närvarande vid interaktion med barn, att bli bekräftad och sedd är alltså viktigt för spädbarnet som det är för treåringen. Den vuxne ska inte rätta om ett barn säger fel en mening utan ska istället fortsätta samtala genom att uppmuntra och ställa frågor. Förskolläraren ska även medvetet arbeta med språket, genom att variera sitt sätt att samtala med barnen för att öka förståelsen av språkliga begrepp. Vidare nämner Lindö att det som har en betydande roll för kvaliteten i samtal och interaktion är att förskolläraren är tillgänglig och kan stödja barnet i språket. Detta innebär att det är viktigt att ta tillvara på olika tillfällen som till exempel vid samlingar, måltider eller av- och påklädning, där förskolläraren kan samtala om spontana händelser.

Studier om språkutveckling

I en studie gjord av Whorral & Q. Cabell (2015) handlade det om att engagerade och ansvarsfulla pedagoger var viktiga för barns språkutveckling i förskolan. Att barn får en tidig stimulans i deras språkutveckling, är detta en fördel för deras ordförråd och syntaktiska förmåga. En syntaktisk förmåga innebär att barnet kan para ihop ord till meningar, vilket påverkar deras talspråk när barnet sedan når skolåldern. Med hjälp av förskollärarnas engagemang och intresse för berättande i sagor, ökar det barnets ordförråd. När barn på

förskolan blir erfarna med språk, utvecklas också deras läsförståelse exempelvis vid högläsning, när de tolkar orden som berättas under högläsningen.

Enligt en annan studie av Rochelle Dail & M. McGee (2012) ska de yngre barnen på förskolan dagligen få möjlighet till att lära sig nya ord. De ska även få tillfälle för att lära sig uttala orden, och detta får barnet chansen till i samtal med andra barn och förskollärare.

Alla barn blir nyfikna och bekanta med ord på förskolan, oavsett vilken nivå de ligger på inom språkutvecklingen. Forskningen visar på att de yngre barnen lär sig mellan åtta till tio ord per dag på förskolan. Förskolan är därmed en viktig plats för barns språkliga utveckling, eftersom det är där de lär sig många ord och blir medvetna om hur orden ska uttalas, vilket anses vara en positiv faktor för deras språkutveckling.

Det har forskats om skillnader mellan de två nordiska länderna Sverige och Norge. Sheridan och Gjems (2016) har gjort en undersökning på vilka skillnader det finns mellan svenska och norska förskollärare som arbetar inom språkutveckling. Undersökningen handlar om hur förskoleverksamheten fungerar som en plats för att stödja och stimulera barns språkinläring. Syftet med undersökningen var att ta reda på hur förskollärare synliggör de viktigaste delarna med att arbeta med barns språkinläring. Hur och varför de arbetar som de gör och vad de pedagogiska arbetet har lett till. I resultatet presenterades det både likheter och skillnader mellan svenska och norska arbetssätt i förskolan. En av skillnaderna var att svenska förskollärare uppfattat språkkunskaper och förmågor ur ett bredare synsätt. Det vill säga vad barn behöver lära sig för att kunna behärska språket och vilka konsekvenser det kan ge om barnet ännu inte har ett utvecklat språk. En annan skillnad var att norska förskollärare erbjöd barn mer utrymme för att använda sitt språk, genom att främja och stimulera barns språkinläring där kognitiva och demokratiska skälen låg som grund.

Sociokulturell teori

Syftet med vår studie är att undersöka vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling. Därför har vi valt Vygotskijs teori som har forskat kring människans språkutveckling och att det är en social process.

Lev Semjonovitj Vygotskij (1896-1934) var en rysk pedagogisk teoretiker inom området socialpsykologi och som främst representerar den sociokulturella teorin. Mellan 1920 och 1930-talet riktade Vygotskij intresset mot den mänskliga utvecklingen, om hur människor lär sig och utvecklas (Säljö, 2000 s. 48). Vygotskij (2001, ss. 9-11) motsätter sig teorin om att barnet föds med en språklig förmåga, istället menar Vygotskij att språk är en social process som barnet utvecklar genom att samspela och kommunicera med andra. Att samspela innebär hur människan fungerar i olika sociala grupper för att hålla en god kommunikation med andra människor. Omgivningen som miljö och kultur som barnet befinner sig i har även en påverkan på för hur språket utvecklas. Kommunikation och social samspel är viktiga delar för barns språkutveckling och som har anknytning till den kognitiva utvecklingen, tänkandet. Vidare nämns det att tal och språk är mentala funktioner och dessa funktioner är viktiga förutsättningar för barnets utveckling. Vygotskij menar att ord och meningar är något som är levande och som består av olika språkljud, dessa sammansättningar av ord och språkljud bildar en funktion. Säljö (2000, ss. 65-67) menar att redskapens och verktygens betydelse för människans utveckling i det sociokulturella teorin. För att barn ska bättre kunna förstå sin omvärld, genom att känna, kombinera och förstå, kan förskolläraren använda sig av fysiska hjälpmedel i förskolan vid interaktion med barnen. En annan betydande roll är att kommunikation och språkanvändning

har en förbindelse mellan barnet och dess omgivning. Genom interaktion och samarbete blir barnet därmed delaktig i andras kunskaper, erfarenheter genom upplevelser och deltagande och sitt sätt att tolka sin omvärld. Interaktion menas hur människan samverkar och samspelar med andra människor för en ömsesidig påverkan.

METOD

Kvalitativ

Kvalitativ som undersökningsmetod innebär att man får en förståelse för sin verklighet genom språkliga utsagor där undersökaren kan beskriva med ord genom att spela in, intervjua eller observera med hjälp av fältanteckningar. En fördel att använda sig av en kvalitativ studie kan vara att undersökaren får en djupare förståelse och uppfattning av deltagarnas tolkningar och synsätt på forskarens undersökningsområde (Thornberg & Fejes 2015, ss. 18-19). Syftet med vår studie är att undersöka vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling. Därför har vi valt att använda oss av den kvalitativa metodansatsen genom intervjuer med öppna frågor. Vi har valt detta tillvägagångssätt eftersom vi anser att den är mest relevant för insamling av data till vårt undersökningsområde, där vi kan få fram en djupare förståelse utifrån förskollärarnas egna erfarenheter och uppfattningar.

Bryman (2011 ss. 371-372) hävdar fördelen med den kvalitativa tillvägagångssättet, vilket innebär att forskaren vid analysarbete använder sig av ord för att förklara sin tolkning. Detta är en förutsättning för att få en förståelse för vad forskaren har kommit fram till i resultatdelen. Det kvalitativa tillvägagångssättet gör att undersökaren får fram deltagarnas egna tolkningar, synsätt och erfarenheter eftersom det ger en mer djupare information av data. Att få deltagarnas tolkning, synsätt och erfarenheter är något vi strävar efter i vår undersökning. Datainsamlingen sker genom den miljö förskollärarna vistas i, vilket kan medföra en mer trovärdig insamling av data. Detta har vi även tagit hänsyn till i vår undersökning. Nackdelarna med en kvalitativ undersökning kan enligt Bryman vara att undersökaren strävar efter att vara mer delaktig och ha en mer nära relation till deltagarna, vilket kan skapa ovilja eller tillbakadragande från deltagarnas sida. Vi har i vår undersökning försökt att inte skapa en sådan nära relation till våra deltagare genom att endast fokusera på intervjufrågorna. Fortsättningsvis menar Thornberg & Fejes (2015, ss. 221-222) att den stora mängden av datainsamling som har samlats in kan leda till svårigheter att sammanställa, eftersom en del av data kan falla bort eller att det blandas ihop. Därför har vi i vår undersökning valt att inte intervjua för många deltagare.

Intervju

Intervju som metod kan fungera som en strukturerad och fungerande resurs inom läraryrket. Om läraren intervjuar en annan lärare kan det vara en förutsättning för att ta reda på hur andra ser på arbetssätten i verksamheten (Kihlström 2007a. ss. 47-48). Vi har valt strukturerad intervju med öppna frågor eftersom det gör att deltagaren fritt kan besvara frågorna utifrån sin tolkning med egna tankar. Intervjun blir därmed strukturerad enligt Kihlström när det ställs frågor som intervjuaren har formulerat i förhand och i en bestämd ordning. Vid intervjuer med öppna frågor förstås intervjufrågan från sin egen uppfattning genom att reflektera och diskutera för att få större datainsamling. Därför har vi i vår undersökning valt intervju med öppna frågor. Med hjälp av intervju kan undersökaren bli mer medveten och därmed skapa sig en uppfattning och förståelse för hur verkligheten ser ut utifrån deltagarens svar (Lantz 2013, ss. 42-43). Intervju som redskap är något som bestäms beroende på valt undersökningsområde och vad som passar till syftet. Det är även viktigt att undersökaren är medveten om vilka frågor som ställs och på vilket sätt undersökaren har bestämt att intervjua. Genom den första intervjun kan undersökaren till nästa gång förändra sina frågor eller på sitt eget förhållningssätt (Kihlström 2007a. ss. 51-52).

Vi har i vår undersökning valt att spela in under intervjuerna, detta är något som Kihlström (2007a, s. 51) nämner är en fördel vid intervju som metod. Att spela in vid en intervju gör att undersökaren fångar allt vad deltagaren har sagt, och undersökaren kan gå tillbaka och lyssna på ljudfilen flera gånger i efterhand. När undersökaren ska lyssna på den inspelade intervjun kan undersökaren upptäcka om frågorna är relevanta eller om något olämpligt har sagts till deltagaren. Detta är som en fördel eftersom under intervjun kan undersökaren eventuellt inte upptäcka sitt eget sätt att tala eller agera. Vidare beskriver Bryman (2011, s. 209) en nackdel med att använda sig av direkt intervju som metod. Begreppet direkt intervju syftar på både intervjuarens och deltagarens fysiska närvaro som befinner sig i samma rum. Deltagarnas svar kan påverkas av den som intervjuar, detta kan exempelvis bero på intervjuarens personliga egenskaper såsom; kön, ålder eller etniska bakgrund. Genom den direkta intervjun där båda parter är fysiskt närvarande kan detta även leda till att deltagaren svarar utifrån ett sätt som deltagaren tror gynnar intervjuaren. Deltagaren kan därmed se intervjuarens positiva reaktion när deltagaren besvarar på frågorna. Detta kan därmed påverka datainsamlingen eftersom svaren influeras och blir på så sätt inte helt trovärdiga. Detta har vi i vår undersökning tagit hänsyn till genom att inte ge positiva eller negativa kommentarer och reaktioner när deltagarna svarar på intervjufrågorna.

Urval

Urvalet som kommer att ingå i vår undersökning är två förskolor med fyra utbildade förskollärare som arbetar med barn mellan 1-3 år. Dessa två utvalda förskolor ligger inom en och samma kommun. Vi valde fyra förskollärare eftersom vi ansåg det var mest relevant för att få fram mer data. Innan vi genomförde intervjuerna kontaktade vi först och främst olika förskolechefer i kommunen. Val av två förskolor slumpades fram genom att maila ett antal förskolechefer i kommunen, de två förskolechefer och fyra förskollärare som givit sitt samtycke först blev därmed utvalda i undersökningen.

Genomförande

Intervjufrågorna (bilaga 2) formades utifrån undersökningens syfte och frågeställningar. Efter vi fått medgivande av både förskolechef och förskollärare kom vi sedan överens med om en passande tid för att komma och genomföra våra intervjuer. Intervjuerna skedde inom förskolans miljö där vi satt i ett enskilt rum, intervjuerna skedde med en förskollärare åt gången inom samma vecka. Innan vi påbörjade med att intervjua överlämnade vi vårt missivbrev (bilaga 1) och presenterade oss igen och förklarade undersökningens syfte. Efteråt började vi förklara de fyra etiska principerna muntligt som även finns med i missivbrevet. När vi hade presenterat alla de etiska principerna var vi väldigt noggranna med att fråga deltagaren om vi fick spela in intervjun, vilket vi fick av alla som deltog. Inspelning av intervjuerna skedde med hjälp av en mobiltelefon. För att vi är två som intervjuar har vi som fördel att kunna samarbeta och sköta intervjun på ett fördelaktigt sätt, den ena skötte intervjufrågorna och den andra antecknade och skötte ljudinspelningen. I samband med ljudinspelning tog vi även med penna och block för att anteckna, detta ifall tekniken skulle strula under intervjun eller om det skulle ske i efterhand vid analys av datainsamlingen. Vi bad deltagarna att ta sin tid att besvara på frågorna på ett utförligt sätt som möjligt, och varje intervju varade mellan 15-20 minuter per förskollärare. Vi avslutade intervjuerna genom att fråga om de ville tillägga eller ändra något, vilket ingen av förskollärarna ville. Därefter tackade vi för oss och den insamlade datan med anteckningar togs med hem och ljudfilen sparades ner som en ljudfil på datorn.

Forskningsetik

Forskare har som skyldighet att skydda de som medverkar i forskningen, likaså mot de individer som inte deltar i undersökningen men som indirekt kan påverkas. Detta innebär att forskaren räknar med att genomföra sin undersökning av god kvalitet och inte låta sig ha inverkan på sina egna eller andras värderingar. Därför finns de etiska principer som ska tas hänsyn till, detta gäller främst för de medverkande personer som bör skyddas från all skada och kränkning (God forskningssed 2017, ss. 8-12).

Det finns fyra forskningsetiska principer som undersökaren bör ta hänsyn till enligt Bryman (2011, ss. 131-133), den första principen är informationskravet vilket innebär att forskaren alltid ska informera syftet om studien för deltagarna i undersökningen. Detta informerade vi våra deltagare om både skriftligt och muntligt vid intervjuerna. Vidare förklarar Bryman om andra principen om samtyckeskravet som handlar om själva deltagarna i undersökningen, de ska själva få avgöra om de vill vara med i undersökningen eller inte. I detta fall får varken vi som undersöker eller förskolechef bestämma över individens egna deltagande. Den tredje principen om konfidentialitetskravet innebär att alla personuppgifter och all information som deltagarna delgett, ska vara anonyma på ett sådant sätt att identiteten inte kan avslöjas. Detta innebär att all information alltid måste förvaras och skyddas på ett respektfullt sätt mot alla deltagare. Därför kommer vi som genomför undersökningen inte att nämna några namn på varken förskollärarna, barn eller förskola. Vidare förklarar Bryman den sista principen som handlar om nyttjandekravet, de uppgifter som samlas in under undersökningen endast kommer användas för undersökningens syfte.

Kvalitet

Med kvalitet i en undersökning menas det att ställa sig kritiska frågor om hur genomförandet har gått till. De kritiska frågor som alla kan ställa sig är exempelvis om den valda metoden passar till undersökningens syfte. Det som även gör forskningen mer intressant är hur resultatet presenteras kopplat till tidigare forskning och teori, samt att visa hur forskaren har förhållit sig etiskt mot sina deltagare (Thornberg & Fejes 2015, ss. 256-259). I vår undersökning har vi också ställt oss kritiska frågor om vår metod är passande till vårt syfte, genom att reflektera och diskutera tillsammans.

Reliabilitet

Reliabilitet vilket är samma som tillförlitlighet menar Kihlström (2007b. ss. 231-232) det handlar om att resultatet i undersökningen är tillförlitligt genom att vara trovärdiga. Tillförlitligheten i en undersökning blir därmed högre om det är till exempel två som intervjuar. Genom att vara två blir det lättare att hantera intervjun, undersökarna kan dela upp arbetsuppgifterna mellan varandra. Detta har vi gjort i vår undersökning genom att den ena ansvarar för intervjufrågorna och den andre antecknar samt sköter ljudinspelningen. På så sätt har vi fått med allt vad varje deltagare har svarat och kan tolka svaren på ett mer trovärdigt sätt efter transkribering av intervjuerna. Att spela in under intervjun förklarar Kihlström (2007b. s. 232) är ytterligare ett sätt att förbättra reliabiliteten, när undersökaren endast skriver ner intervjusvaren är det mycket möjligt att en del av svaren utelämnas. I vår undersökning har vi vid intervjun försökt genomföra varje intervju på samma sätt som möjligt, båda har alltid varit närvarande vid alla intervjuer och utgått från samma intervjufrågor.

Kihlström (2007b. ss. 231-232) nämner ett annat sätt för att förbättra reliabiliteten i undersökningen, genom att även spela in under intervju. På så sätt fångas allt som deltagaren har sagt utan att gå miste om något. Detta är därmed lätt hänt om intervjuaren endast antecknar

under intervjun. Det är inte möjligt att hinna skriva ned alla ord som deltagaren säger, utan intervjuaren tolkar och antecknar deltagarnas svar och eventuella viktiga svar och följdfrågor uteblir. Detta tillvägagångssätt har vi gjort i vår undersökning, efter att ha fått samtliga förskollärares samtycke till intervju. Vi har både spelat in och antecknat vid intervjuerna och fått in den datainsamling som behövs till vår undersökning. Vi ansåg att intervju som metod passade till vår undersökning eftersom vi vill få mer datainsamling genom att förskollärarna delar med sig av sina egna uppfattningar, vilket enkät inte skulle ge eftersom vi inte kan ställa eventuella följdfrågor på samma sätt. Vidare förklarar Kihlström (2007b. ss. 231-232) tillförlitligheten blir högre om undersökningen går att undersökas igen av någon annan och därmed få samma resultat. Utifrån vårt syfte och frågeställningar anser vi att detta inte är möjligt, detta beror på att våra frågeställningar i undersökningen handlar om att förskollärarna själva berättar utifrån sina egna tankar och erfarenheter vilket kan förändras med tiden.

Validitet

Validitet vilket är samma som giltighet handlar enligt Thornberg & Fejes (2015, ss 256-259) om metoden i undersökningen är passande till syftet, och om undersökningen handlar om det som ska undersökas. Hur syftet och frågeställningarna passar till det som ska undersökas och valet av datainsamlingsmetod är relevant till undersökningen. I vår undersökning vill vi att förskollärarna delar med sig av sina egna tankar om hur de arbetar med barns språkutveckling. Vi har därmed valt intervju som metod eftersom vi anser att den metoden var mest passande för att få svar på vårt syfte och frågeställningar. Vi anser även att validiteten blir större i resultatet i undersökningen eftersom vi använt oss av ljudinspelning och kan tolka svaren på ett mer trovärdigt sätt. Vi har transkriberat förskollärarnas alla exakta ord vid analys av resultatet, på så sätt kan vi tolka svaren på ett mer korrekt sätt.

Thornberg & Fejes (2015, ss. 256-259) menar även att undersökaren i resultatdelen ska svara på undersökningens frågeställningar och hålla sig inom syftets ram. I vår undersökning har vi på ett tydligt sätt försökt presentera resultatet för att läsaren ska kunna förstå det bättre. Kommunikerbarheten i vår undersökning medför därmed en högre validitet. Författaren Kihlström (2007b. s. 231) förklarar att kommunikerbarheten i undersökningen är en viktig del för den som ska läsa undersökningen, personerna ska få en förståelse för vad som framgår i undersökningens resultat. Vidare förklarar Kihlström att validiteten ökar om någon kontrollerar metoden i undersökningen, och som även kan komma med förslag på olika utvecklingsområden. Under hela vår undersökningens gång har vi fått hjälp av två handledare som har givit oss fler perspektiv och hur vi kan förbättra de områden som behövs. Utan detta hade vi inte fått möjlighet till att se det ifrån andra perspektiv i vår undersökning och kan därmed inte reflektera om det valet vi gjort varit den mest relevanta.

Analys

Efter att vi intervjuat de fyra förskollärare lyssnade och transkriberade vi det inspelade materialet, vi skrev ner exakt alla orden på datorn. På så sätt fick vi en större överblick på intervjusvaren. Att transkribera är något som tar tid, och därför valde vi att fördela detta arbete genom att lyssna och transkribera två intervjuer var. Det krävdes att vi lyssnade noga och ofta hände det att vi fick pausa ljudinspelningen när vi skrev ner det för att hinna transkribera exakta orden. Vi anser att transkriberingen var den bästa metoden för att tolka datainsamlingen, eftersom att vi har hela datainsamlingen framför oss vid analys. Detta gjorde vi genom att transkribera svaren först på datorn och sedan skrev vi ut det i pappersform. När vi hade alla svaren framför oss började vi med att analysera det, och som blev till centrala kategorier som vi ansåg var återkommande i intervjusvaren om både likheter och skillnader. Intervjusvaren färgmarkerades och som blev till olika kategorier i själva analysen, dessa utvalda kategorier

blev sedan våra temarubriker i resultatet. Detta förklarar författaren Bryman (2011, s. 428) även om, att det är till en stor fördel att i en kvalitativ analys alltid spela in de intervjuer som genomförts. Sedan är det också viktigt att undersökaren lyssnar in på vad deltagarna säger för att i sin tur kunna transkribera svaren. Med hjälp av de inspelade intervjuerna fördjupar forskaren sig ännu mer på deltagarens egna tolkningar och kunskaper kring det aktuella undersökningsområdet. Genom att spela in intervjuer kan forskaren även pausa och gå fram och tillbaka för att inte utelämna något av det som sagts.

Bearbetning av resultat

Informationen som vi ansåg var återkommande blev till olika kategorier, informationen bestod av både likheter och skillnader som färgmarkerades. Dessa kategorier grupperades sedan till olika temarubriker som blev undersökningens resultat. Nedan presenteras det fem temarubriker som vi kommit fram till i analysen av alla intervjusvaren.

RESULTAT

I detta avsnitt redovisas resultatet utifrån intervjufrågorna som ställdes i vår kvalitativa undersökning. Vi valde att inte jämföra resultaten mellan förskolorna, utan vi har endast behandlat resultatet som en helhet utifrån undersökningens syfte. För att syftet med vår studie är att undersöka vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling. Resultatet har vi fått fram genom att analysera det transkriberade intervjuerna på papper. Vi kommer även att presentera några citat från intervjuerna för att förstärka och lyfta fram förskollärarnas exakta ord.

I resultatet har vi valt att presentera de fyra förskollärarna med kodnamn som A, B, C och D. Förskollärarna A och B arbetar på samma förskola, och förskollärarna C och D arbetar på samma förskola. Att koda förskollärarnas namn med bokstäver har vi gjort på grund av etiska skäl, principen konfidentialitetskravet.

Förskollärarnas arbetssätt

Samtliga fyra förskollärare nämner att de använder sig av bilder vid det verbala talet för att konkretisera för barnen och för att de ska få en större förståelse för hur ord kan användas tillsammans med bilder. Förskollärarna B och D arbetar mycket med TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) i barngruppen. Detta används varje dag men speciellt vid samlingar där de använder sig av tecken och bilder samtidigt, för att barnen ska se och benämna orden på bilden samt att kunna förstå vad de ska göra under dagen. Det kan exempelvis vara bilder på dagens aktiviteter som frukost, lunch eller gå till skogen. Förskolläraren A arbetar inte specifikt med TAKK men menar att det är viktigt att använda sig av bilder och föremål som hjälper till att konkretisera vid talet, för att barnen ska kunna utveckla sitt ordförråd och begreppsuppfattning. Förskollärare C berättar att de dagligen arbetar med språkutveckling, det kan både vara vid planerade men också vid oplanerade aktiviteter. Vid planerade aktiviteter arbetar de mycket med att sätta ihop rätt föremål till rätt bild, förskolläraren poängterar hela tiden att de är tydliga och benämner vad objekten heter eller vad det föreställer på bilderna. Förskollärare B berättar:

Just vid samlingar så använder vi väldigt mycket bilder och tecken för att konkretisera vad vi menar när vi talar med barnen.

Synen på språkutveckling

Enligt Förskollärare A, B och D förklarar de att barns språkutveckling handlar om att förskolläraren ska vara kreativ och medveten vid aktiviteter för att kunna stödja och stimulera barnen i utvecklingen. Förskollärare C poängterar att det är svårt om ett barn inte har ett utvecklat språk, eftersom det ofta uppstår svårigheter när ett annat barn eller förskollärare försöker samtala med det barnet. Förskollärare D poängterar att det är viktigt att förskolläraren ser vad barnet har för behov och förutsättningar vid arbete med språkutveckling, detta för att kunna stödja och stimulera barnen på bästa sätt. Vidare nämner förskolläraren även att barnen på avdelningen har en del språksvårigheter med språket och därför arbetar de extra mycket med detta. Samtliga fyra förskollärare menar att det är viktigt att förskolläraren själv är medveten och närvarande för att barn ska kunna utvecklas i språket, eftersom barnen lär sig genom interaktion med andra barn och vuxna inom förskoleverksamheten. Förskollärare C berättar:

Pedagoger är viktiga för barns språkutveckling ska utvecklas. Genom att vi är närvarande och låter barnen samspeka tillsammans med oss vuxna och andra barn på förskolan.

Förskollärarnas uppdrag

Förskollärare A berättar att det är viktigt att hela tiden utgå från verksamhetens styrdokument som i det här fallet är förskolans läroplan. Vidare nämns det att alla i arbetslaget har ett ansvar när det gäller om barns språkutveckling, arbetslaget ska kunna samarbeta, kommunicera och sträva mot samma mål. Detta innebär att förskollärare inte endast ska utgå från sitt egna sätt utan att även ta hänsyn till hur arbetslaget tillsammans vill arbeta med barns språkutveckling. Förskollärare B, C och D poängterar att språkutveckling är något de arbetar med varje dag, detta eftersom språk finns överallt i barnets omgivning och bör därmed lägga stor fokus på. Förskollärare B tänker utifrån barnets perspektiv och menar att uppdraget innebär att stötta och se varje barns behov, detta är något som krävs för att barnet ska kunna utveckla sitt språk. Att tänka utifrån barnets perspektiv är något som förskollärare C även nämner om. De arbetar mycket med att benämna allt de gör vid olika situationer som vid frukost, samling och påklädning, på så sätt stimuleras barns ordförråd och begreppsuppfattning. Förskollärare D förklarar att det är viktigt att förskolläraren har tydliga rutiner för hur de ska arbeta med språkutveckling, för att barnen ska stimuleras i språket. Förskollärare A berättar:

Man ska hela tiden ha tanke och utgå från läroplanen, genom att alltid ha ett bakomliggande syfte i aktiviteterna med barnen.

Förändra arbetssättet

Två förskollärare A och B poängterar att de framöver vill ha mer kompetensutveckling inom språkutveckling. För att få mer kunskaper om hur de kan arbeta vidare inom språkutveckling i barngruppen. Förskollärare B påpekar vikten av att gå på språkkurser om barnens modersmål, för att få mer grundläggande kunskaper inom språket, vilket även hade varit en stor fördel för verksamhetsutvecklingen. Vidare nämner en av förskollärarna, att när ett barn har ett utvecklat modersmål har barnet mer möjlighet till att lära sig det svenska språket. Förskollärare D framhäver vikten av att lära sig om barns olika kulturer. Förskollärare C och D menar däremot att de vill arbeta mer med TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) genom att alla i arbetslaget ska gå på kurser om TAKK, detta för att komplettera det verbala språket när förskolläraren talar till barnen. Förskollärare A berättar:

Jag vill att alla som jobbar på förskolan och går på olika föreläsningar och utbildningar eftersom jag vill lära mig mer om hur jag kan stödja barnen i deras språkutveckling.

Stödja barns språkutveckling

Förskollärare B och D arbetar på ett likvärdigt sätt för att stödja barns språkutveckling, båda förskollärarna nämner att det är viktigt att hela tiden benämna hela meningar och på ett tydligt sätt för barnet, och inte utelämnar några ord för att det är lättare för den vuxne. På detta sätt stödjer det barnets ordförråd och begreppsuppfattning. Förskollärare B anser framförallt att detta är viktigt särskilt för de yngsta barnen som ännu inte har ett utvecklat språk. Förskollärare

A stödjer barns språkutveckling genom att använda sig av olika språkstimulerande redskap, som böcker, sånger och rim och ramsor. Vidare nämns det även att det är viktigt att förskollärare tänker på sitt eget förhållningssätt, över hur barn ska bemötas och stöttas utifrån deras egna behov och förutsättningar. Vilket även förskollärare C menar, att det handlar mycket om att som förskollärare vara delaktig i barnens utveckling, och kunna se varje barns intresse. Förskollärare D berättar:

Vi visar och jobbar mycket med bilder, samt benämner hela tiden för att öka barnets ordförråd

Språkstimulering i olika situationer

Två av förskollärarna använder sig av liknande sätt för att stimulera barnens språk vid olika situationer. Förskollärare B och C nämner att det är viktigt att vara en närvarande förskollärare vid barnens lek, att förskolläraren samspelar tillsammans med barnen genom att ställa nyfikna frågor. Förskollärare C anser att vid matsituationer är det ett perfekt tillfälle för att samtala med varje barn, eftersom barnen är samlade och närvarande runt bordet. Förskollärare D menar däremot att det är viktigt att förskolläraren är tillbakadragande i barnens lek, eftersom förskolläraren anser att barnets lek tillsammans med andra barn ger en mer stimulans i deras språkutveckling. Förskollärare A delar barnen i smågrupper för att varje barn ska komma till tals och bli sedd. Genom att blanda de yngsta med de äldsta barnen samt att placera ett tystlåtet barn med barn som gärna tar för sig. Förskolläraren menar att detta är gynnsamt eftersom barn lär sig av varandra och det blir en variation av olika nivåer inom språkutveckling. Förskollärare C berättar:

Viktigt att vi pedagoger sitter och samtalar med varje barn under matsituationen eftersom det är då alla barnen är samlade och sitter stilla vid matbordet.

Sammanfattning

Syfte med vår undersökning är att ta reda på vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling. I resultatet kom vi fram till att samtliga fyra förskollärare ansåg att språkutveckling var något viktigt och att förskolläraren har betydande roll för att barns språkutveckling ska kunna stimuleras. Vi uppfattade att alla förskollärarna använde sig av något specifikt språkstimulerande material såsom TAKK, bilder eller böcker. Två förskollärare påpekade att det är viktigt att alltid benämna hela meningar för att barnet ska få en större förståelse och ett ökat ordförråd. Hälften av förskollärarna vill förändra arbetssättet med språkutveckling genom att få mer kompetensutveckling om hur de kan arbeta, stimulera och stödja barnets språk. Den andra hälften av förskollärarna vill att arbetslaget ska gå på fler kurser om TAKK för att komplettera det verbala språket.

DISKUSSION

Vårt syfte med vår undersökning är att undersöka vilka arbetssätt förskollärarna använder sig av i förskolan för att stimulera och främja språkutveckling för barn mellan ett till tre år, samt hur förskollärarna själva skulle vilja förändra det pedagogiska arbetssättet inom språkutveckling. I diskussion kommer en kort beskrivning av vårt resultat att redogöras i vår undersökning. Sedan kopplas dessa beskrivningar samman med tidigare forskning och relevanta begrepp från den sociokulturella teorin.

Förskollärarnas synsätt på språkutveckling

I resultatet var förskollärarna överens om att språk är enormt viktigt för att alla barn på förskolan ska kunna utvecklas. Däremot uppfattar vi att förskollärarna har olika synsätt på uppdraget med att arbeta med barns språkutveckling. Förskollärare C nämner att förskollärare själva är viktiga för barns språkutveckling, och poängterar att det är viktigt med ett utvecklat språk för att barnet ska kunna göra sig förstådd vid samtal med andra barn och vuxna. Svensson (2009, ss. 11-13) framhäver även att när barnet har ett utvecklat språk kan barnet som fördel lösa konflikter med andra barn och vuxna. Grunden för att tala byggs på interaktion och samspel mellan sändare och mottagare för att en ömsesidig dialog ska kunna ske. Vilket kan kopplas till Vygotskijs sociokulturella teori, Säljö (2000, ss. 65-67) påpekar betydelsen av interaktion mellan människor. Genom att barnet interagerar med andra barn och vuxna får barnet en större förståelse för hur andra tolkar sin omvärld utifrån sina egna erfarenheter och kunskaper. Vilket även Lindö (2010, ss. 253-254) beskriver om att förskollärarna är viktiga för barns språkutveckling. Det är viktigt att förskolläraren är både närvarande och aktiv, detta skapar en interaktion med barnet och förskolläraren. Istället ska förskolläraren på ett nyfiken sätt ställa öppna frågor om hur barnet tänker i olika sammanhang för att deras utveckling ska ökas. Det kan exempelvis vara i situationer som vid måltider, samlingar eller av- och påklädning. Genom att förskolläraren också varierar sitt sätt att tala med barnen får de en förståelse för olika begrepp.

Svensson (2009, ss. 11-13) nämner att språk är därmed en social handling, och med ett utvecklat språk kan vi skapa en relation med andra människor för att dela med oss av våra egna tankar och erfarenheter. Vidare beskriver Svensson (2009, ss. 79-82) att barn vanligtvis börjar använda språket för att samtala med andra på förskolan vid tre års ålder. Det är inte alltid att barnet kan göra sig förstådd men försöker ändå göra det. Detta betonar även författaren Säljö (2000, ss. 65-67) i den sociokulturella teorin av Vygotskij, om att barnets omgivning har en påverkan på barnets sätt att kommunicera med andra. Genom att barnet interagerar och samspelar med andra barn och vuxna får barnet en möjlighet till att dela med sig av sina och andras erfarenheter och kunskaper. Detta kan vara ett sätt för barnet att tolka sin omvärld om hur andra och individen själv uppfattar sin omgivning. I resultatet kom vi fram till att samtliga fyra förskollärare ansåg att det är viktigt att förskolläraren själv är medveten för att barn ska kunna utvecklas i språket. Detta är även något författaren Hagtvet (2004, s. 51) förklarar att genom kommunikation med andra barn och vuxna kan barnet få nya synvinklar utifrån andras perspektiv i olika sammanhang. Däremot är det lätt hänt att de yngre barnen endast ser från sitt eget perspektiv och inte tar del av andras eftersom barn i denna ålder är egocentriska, som gör att de har svårt att förstå sig på andras perspektiv. Ibland är det lätt hänt att barnet använder sig av fel ord och uttryckssätt när barnet samtalar med ett annat barn eller vuxen, det gäller då att vara medveten om hur språket kan stimuleras. Det är även viktigt att förskolläraren engagerar sig över att se till att de yngre barnen kan se utifrån andras perspektiv, och att sitt sätt att se på saker och ting inte alltid behöver vara det mest korrekta.

Förskolläraren D framhäver vikten av att se barnets behov och förutsättningar vid arbetet med språkutveckling, detta för att förskolläraren ska vara medveten om vad barnet i språket behöver utvecklas mer på. Det är därmed viktigt att ha tydliga rutiner med arbetet med språkutveckling. Vilket förskollärare A även poängterar att alla i arbetslaget ska ansvara för att sträva mot samma mål genom ett kollegialt samarbete. Det är därmed viktigt att arbetslaget alltid ska följa läroplan för förskolan, detta styrdokument är något som verksamheten dagligen ska styras av. I Läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016, ss. 9-10) står det att arbetslaget ska arbeta på ett sätt som utvecklar varje barns språk, detta innebär att varje barn ska få tillfälle att öka sitt talspråk och ordförråd genom att samtala, fråga och uttrycka om sina erfarenheter med andra barn och vuxna.

Språkstimulerande arbetssätt

Det framkommer i resultatet att alla förskollärare på något sätt använder sig av olika bilder tillsammans med det verbala talet. Två av förskollärarna B och D nämner att de dagligen arbetar mycket med TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) speciellt vid samlingar. De använder tecken tillsammans med bilder för att förtydliga, det kan vara bilder på dagens aktiviteter såsom lunch eller gå till skogen. Förskollärare C poängterar att de hela tiden arbetar med språkutveckling både vid planerade och oplanerade aktiviteter. Ett planerat språkaktivitet kan se ut på följande sätt, att barnet ska kunna sätta ihop rätt föremål till rätt bild beroende på olika kategorier. Vilket Wedin (2011, ss. 23-25) beskriver som en av de effektiva inlärningsstrategierna, att barnet kan exempelvis gruppera olika ord som tillhör en viss kategori, dessa ord placeras inom rätt kategorier. Genom detta blir barnet mer medveten om ordets innebörd, och på så sätt vet barnet också hur det ska bilda hela meningar.

Wedin (2011, ss. 23-25) förklarar ordförråd och begreppsuppfattning som har en stor betydelse för barns språkutveckling, genom detta blir barnet medveten om hur orden ska användas för att det ska bli en hel mening med innebörd. Det framkommer även i resultatet att två av förskollärarna B och D arbetar på ett liknande sätt för att stödja och stimulera barns språkutveckling på förskolan. Förskollärarna menar att de hela tiden är medvetna och benämner alla orden tydligt i meningen och i rätt ordningsföljd, det vill säga att inte förkorta meningarna för att det blir enklare för vuxna. Att förskolläraren är medveten om detta kan det öka barnets ordförråd och begreppsuppfattning. Förskollärare B framhäver att detta är speciellt viktigt för de yngsta barns språkutveckling som inte riktigt kan tala än. Författaren Lindö (2010, ss. 63-64) beskriver att när de yngsta barnen talar brukar stavelser i ordet försvinna exempelvis ordet "banan" blir till "nan". Vidare nämns det att barnet kan säga sitt första ord vid ett års ålder, dessa ord finns i barnets omgivning som barnet lätt tar till sig. Svensson (2009, ss. 79-82) förklarar när barnet når två till tre års ålder får barnet en större förståelse för begreppen som används inom rumsuppfattning såsom i, på, under, framför och bakom. Däremot är det vanligt att barnet använder sig av ett huvudord av en mening, alltså endast benämner det viktigaste ordet i meningen. Vidare förklarar Svensson att ett tecken på ett begränsat ordförråd kan visa sig genom att barnet associerar ordet hund till alla djur som har fyra ben. Vilket kan kopplas till vikten av förskollärarnas medvetenhet vid arbete med språkutveckling. Vidare menar Hagtvet (2004, ss. 99, 113) att det är vanligt att barn känner sig osäkra i språket när det handlar om det verbala språket. Barnet blir oftast osäker på hur orden ska uttalas och ska användas i olika situationer, detta är oftast vanligast hos de yngre barnen. Det är viktigt att förskolläraren är medveten om att barn är olika och ligger i olika språkliga nivåer, och därför bör förskolläraren också ansvara för att barnet ska få möjlighet att samtala så mycket som möjligt. Om detta inte tas hänsyn till är det lätt hänt att barnet kan bli försenad i talspråket eller att barnet inte alls vill använda det verbala talet, på grund av osäkerheten. Vidare förklarar författaren Hagtvet att forskning visar att ju mer språk barnet använder sig av desto större påverkan har det för barnets språkutveckling. De barn som kommer från en omgivning där det verbala språket läggs fokus

på, lär barnet sig fler ord. Jämfört med de barn som kommer från en omgivning där det verbala språket inte används lika mycket.

Förskollärare A menar att det är viktigt att stödja barns språkutveckling genom att använda sig av fysiska språkstimulerande redskap såsom böcker och rim och ramsor. Genom bokläsning får barn möjlighet att samtala om sina erfarenheter tillsammans med andra barn med stöd av en vuxen. Det har gjorts en studie om detta som, Whorall & Q. Cabell (2015) förklarar att genom engagerade förskollärare vid bokläsning ökar det barnets ordförråd, eftersom när barns språkutveckling tas hänsyn till ökar också deras läsförståelse för bokens handling när de tolkar orden som sägs. Detta kan ytterligare förtydligas i Vygotskijs sociokulturella teorin, Säljö (2000, ss. 65-67) nämner betydelsen av att använda sig av redskap för barns språkutveckling. Genom att använda sig av fysiska redskap tillsammans med barnen, där de får känna, kombinera och förstå innehållet får barnen en större förståelse för sin omvärld.

Att språkstimulera vid olika situationer anser två förskollärare B och C är nödvändigt, vid barns lek är det viktigt att vara närvarande som förskollärare. Genom att samspela och ställa öppna frågor om det barnet leker. Förskollärare C nämner att vid matsituationer ger det möjlighet till att samtala med varje barn, på sätt blir alla barn sedda och får komma till tals. Samtalet kan handla om barnens egna erfarenheter och upplevelser om vad de gjort under dagen. Vilket Svensson (2005, s. 27) även beskriver om, att barn behöver stöd av förskollärarna för att förmedla det de vill säga utifrån sina upplevelser. Förskollärarna bör därmed vara medvetna om att barn behöver samtala både med andra barn och vuxna. Detta för att kunna uttrycka och utbyta tankar och erfarenheter, genom detta känner barnet sig trygg och sedd av förskollärarna. Detta kan kopplas till den sociokulturella teorin av Vygotskij (2001, ss. 9-11) som menar att det sociala samspillet har en betydande roll för språkutvecklingen. Detta kan relateras till barnets kognitiva utveckling som handlar om hur barnet tänker i olika sammanhang. En annan betydande aspekt är att tal och språk är mentala förmågor som är en förutsättning för att barnen ska kunna utvecklas.

Förändring av det nuvarande arbetssättet

Det framförs av två förskollärare A och B att de vill förändra arbetssättet med språkutveckling genom att de vill få mer kompetensutveckling som språkkurser eller utbildningar. Förskollärarna vill få mer idéer och kompetens om hur de kan arbeta vidare med detta i barngruppen för att barnets språkutveckling ska kunna stimuleras. En av dessa förskollärare nämnde även kurs om olika begrepp inom barnens modersmål. Det hade varit till en stor fördel, eftersom förskolläraren anser att med ett utvecklat modersmål får barnet tillfälle till att lära sig det svenska språket. I Läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016, s. 16) beskrivs det att förskolechefen ska sträva efter att all personal på förskolan ska få allra största möjlighet till mer kompetens genom att gå på utbildningar och kurser. I resultatet visade det sig att två andra förskollärare C och D ansåg att de vill ha mer kunskap om TAKK (Tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Förskollärarna vill att alla i arbetslaget ska vara mer delaktiga och gå på fler kurser inom TAKK. De anser att det är en förutsättning att använda sig av tecken tillsammans med det verbala talet när de samtalar i barngruppen.

Metoddiskussion

I vår undersökning valdes den kvalitativa forskningsansatsen som fokuserar sig på att undersökaren vill få en djupare förståelse för att få svar på undersökningens syfte. Med en

kvalitativ metod som forskningsansats kan vi få en djupare uppfattning av vad deltagarna har sagt vid intervjuerna. Om vi däremot skulle ha valt den kvantitativa forskningsansatsen skulle vi inte fått en lika djupare datainsamling om undersökningsområdet. Detta på grund av att i den kvantitativa metod som forskningsansats fokuseras det på mätbara resultat för att få svar på sitt undersökningssyfte, vilket vi inte anser passar till vårt undersökningssyfte. Med hjälp av den kvalitativa metod som forskningsansats valde vi intervju som metod. Utöver intervju som redskap hade vi även från början tänkt på observation som ett tillägg till vår undersökning, vi kom sedan fram till att detta inte var möjligt på grund av tidsbrist. Vi diskuterade även med vår handledare om observation som ett tillägg. Det visade sig att vi inte riktigt visste vad vi ville få fram genom observation och valde därmed bort det. Innan vi genomförde intervjuerna valde vi att maila flera förskolechefer, på grund av tidsbegränsning anser vi i efterhand att maila inte var det mest optimala valet. Detta för att det tog längre tid att få svar genom mail, istället skulle vi kunnat kontakta förskolecheferna direkt genom att ringa och fråga om de ville ställa upp.

Vid intervjuerna blev våra deltagare informerade om de etiska principerna både skriftligt och muntligt, samt blev de tillfrågade av oss om vi fick spela in intervjuerna. Att spela in intervjuer har många fördelar eftersom de exakta orden som deltagaren säger redan finns med i ljudinspelningen. En annan fördel är att intervjuaren kan lyssna på ljudupptagning flera gånger och gå fram och tillbaka om det skulle behövas, på så sätt fokuserar undersökaren på deltagarens svar. En nackdel med intervju som metod är om undersökaren endast använder sig av penna och anteckningsblock för att samla in data. Detta beror på att det är svårt att hinna skriva ner allt som deltagaren säger, samt att det är lätt hänt att svaren och följdfrågorna utelämnas eftersom undersökaren är upptagen med att anteckna. Konsekvensen blir därmed att deltagarnas exakta svar inte riktigt antecknas ned som helhet, vilket ger svårigheter att tolka svaren vid analys. Vi fick uppfattningen av att varje deltagare var positivt ställda av att vi fick spela in under intervjuerna och att förskollärarna ansåg att vårt undersökningsområde var något viktigt att samtala och reflektera om. Efter alla intervjuer genomfördes märkte vi att de flesta av intervjufrågorna var otydliga och kunde tolkas på samma sätt. Vi ansåg att förskollärarna svarade samma på flera av intervjufrågorna. Detta kunde vi upptäckt om vi frågade förskollärarna hur de tolkade våra intervjufrågor.

Didaktiska konsekvenser

Språkutveckling är något viktigt för förskollärare inom förskoleverksamheten, förskollärare bör vardagligen ta hänsyn till varje barns utveckling inom språket. I Läroplan för förskolan (Lpfö 98 rev. 2016, s. 11) beskrivs det om uppdraget "förskollärare ska ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen stimuleras och utmanas i sin språk- och kommunikationsutveckling." I vår undersökning framkom det tydligt det att samtliga fyra förskollärare anser att det är viktigt att alltid vara medveten i arbetet med barns språkutveckling.

Det är viktigt att barn känner sig trygga i förskolan där barn kan få tilltro för sin egen förmåga. I förskolans verksamhet möter barn vuxna och andra barn, närvaron och interaktion med andra bidrar till att språket utvecklas, detta har även framkommit av förskollärarna i vår undersökning. Vi anser även att det är viktigt att varje förskollärare ska ansvara för att visa sitt engagemang och intresse för varje barn så att deras språkutveckling stimuleras och stöds. Att förskolläraren bjuder in sig själv i olika situationer med barnen och samtalar med dem skapar det en miljö där deras språk kan utvecklas. Förskolläraren ska även sträva efter att utveckla barns språkliga förmåga, från att barnet skolas in på förskolan och tills att de börjar i skolan. Verksamheten ska vara en plats där barn stimuleras och utvecklas i varje lek på ett glädje fullt sätt. För att detta ska uppnås är det angeläget utifrån undersökningens resultat att alla förskollärarna får mer

utbildning och kurser inom språkutveckling. Förskollärarna har tydligt angett vad de vill förändra i verksamheterna för att på ett professionellt sätt kunna bemöta alla barn på ett sätt där språket får utvecklas. Även genom att lära sig av varandra i arbetslaget. Vilket vi anser att förskolecheferna kan ta del av vid utvärdering av verksamheten.

REFERENSER

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

God forskningssted [Elektronisk resurs]. Reviderad utgåva (2017). Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet: <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed> [2017-11-27]

Hagtvet, Bente Eriksen (2004). *Språkstimulering. D. 1, Tal och skrift i förskoleåldern*. 1. uppl. Stockholm: Natur och kultur

Kihlström, Sonja (2007a). Intervju som redskap. I Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 47-69.

Kihlström, Sonja (2007b). Uppsatsen - examensarbetet. I Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 226-242.

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (2011). *Utvecklingspsykologi*. 3., rev. utg. Stockholm: Natur och kultur

Lantz, Annika (2013). *Intervjumetodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Lindö, Rigmor (2010). *Det tidiga språkbudet*. Johanneshov: TPB

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. uppl.] (2016). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?url=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2442.pdf%3Fk%3D2442> [2017-11-14]

Rochelle Dail, Alanna. & M. McGee, Lea. (2012). Expanding Preschoolers' Vocabulary: The Role of Professional Development. *Childhood Education*, 87(3), ss. 161-168, DOI: 10.1080/00094056.2011.10521716

Sheridan, Sonja. & Gjems, Liv. (2016). Preschool as an Arena for Developing Teacher Knowledge Concerning Children's Language Learning. *Early Childhood Educ Journal*, 45(3), ss. 347-357. DOI 10.1007/s10643-015-0756-8

Svensson, Ann-Katrin (2005). *Språkglädje: språklekar i förskola och skola*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Thornberg & Fejes (2015). Kvalitet och generaliserbarhet i kvalitativa studier. I Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.). *Handbok i kvalitativ analys*. 1. uppl. Stockholm: Liber ss. 256-278.

Vygotskij, Lev Semenovič (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Whorral, Jennifer. & Q. Cabell, Sonia. (2015). Supporting Children's Oral Language Development in the Preschool Classroom. *Early Childhood Educ Journal*, 44(4), ss. 335-241, DOI 10.1007/s10643-015-0719-0

BILAGA 1 - Missivbrev

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Datum: 2017-11-30

Hej!

Vi heter Emily Cung och Hazal Bulduk och studerar till förskollärare vid Högskolan i Borås, Akademin för pedagogik. Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område skall undersökas. Vi har valt att fokusera på barn 1-3 års språkutveckling, och kommer endast att intervjua er förskollärare.

Det är viktigt att ni som förskollärare vet att vi i undersökningen utgår ifrån de forskningsetiska principerna, vilka innebär att:

- Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så att inga obehöriga kan ta del av dem.
- De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på barn/elever, pedagoger och förskola används så att allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet.

För att kunna genomföra undersökningen behöver vi er förskollärares samtycke.

Om ni har frågor och funderingar kring undersökningen kan ni nå oss på
Emily Cung: 076-xxxxxxx eller Hazal Bulduk: 072-xxxxxxx

BILAGA 2 - Intervjufrågor

Inledande frågor:

- Hur gammal är du?
- Hur länge har du jobbat som förskollärare?
- Hur länge har du arbetat på den här förskolan?
- Har du någon vidare kompetens inom språkutveckling efter din förskolläraryrkesexamen?

Centrala frågor:

- Vad innebär språkutveckling för dig?
- Vad är ditt uppdrag i arbetet på förskolan med barns språkutveckling?
- Hur arbetar du med språkutveckling i er verksamhet?
- Vilka metoder använder ni?
- Arbetar du medvetet med språkutveckling vid planerade aktiviteter?
- I vilka situationer anser du att barnen får störst möjlighet att utveckla sitt språk?
- Hur stödjer du barnens språkutveckling generellt?
- Vad anser du som mest utmanande när det gäller att arbeta med barns språkutveckling?
- Hur vill du förändra arbetet med språkutveckling i verksamheten?

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se